

С т а н о в и щ е

от проф. д-р Нели Бояджиева, СУ „Св. Кл. Охридски”

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен „Доктор”

на Асма Ахмед Абдулла Кашнун- докторант редовна форма на обучение

Област на висшето образование 1. Педагогически науки, Професионално направление

1.2. Педагогика, Научна специалност Теория на възпитанието и дидактика

Тема: „Развитие на девическото образование в Йемен след Обединението (1990)”

ЮЗУ ”Неофит Рилски”, Факултет по педагогика, Катедра „ Предучилищна и начална училищна педагогика”

Научен ръководител: проф. д. н. Йордан Колев, ЮЗУ „Неофит Рилски”

Представените **документи във връзка с процедурата** отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ и на правилника за приложението му. Асма Ахмед Абдулла Кашнун подготвя своята дисертация за ОНС „доктор” като докторант на редовна подготовка в Катедра „ Предучилищна и начална училищна педагогика” на Факултета по педагогика в ЮЗУ с научен ръководител проф. д.н. Йордан Колев, който е всепризнат авторитет и доайен сред университетските учени в областта на историята на педагогиката и образованието в България. Дисертационният труд е обсъден и успешно апробиран на заседание на Катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика” протокол № 12/31.08.2016 г. Пред-защитата се е състояла на 28.09.2012 на разширен КС на Катедра „Начална училищна педагогика” с единодушно решение за предложение за откриване на процедура за публична защита.

Темата на дисертационния труд е удачно подбрана с оглед на актуалните трансформационните обществени процеси на търсене на мястото и ролята на жената в традиционната арабска култура. Формулировката не съвпада и не повтаря други теми. През последното десетилетие има две теми дисертации, свързани с жени, защитени в СНС по педагогика. Първата е разработена в катедрата по история и управление на образованието във ФП на СУ „Св. Кл. Охридски” от Р. Петрова под научното ръководство на проф. дпн Албена Чавдарова. Тя е по история на социалната работа в България и участието на жените и женските дружества през миналия век у нас. Друга тема, която частично засяга въпроса за образованието на жените в друга арабска страна - Кувейт, но областта на изкуството, беше разработена по моето ръководство от Муна Ас Шайе и защитена през 2008 г. пред СНС. Нито един от тези трудове не разглежда цялостно и системно развитието и актуалното състояние на девическото образование в Йемен в последните десетилетия след обединението на страната. С това се прави заявка за приноси в областта историята, теорията на политиките за образованието в отделна страна, намираща се на ключов етап на своето развитие днес.

Общият обем на дисертацията е 292 стр., от които 286 стр. текст на изложението илюстриран с 28 таблици и 7 са приложения- 13 снимки. Библиографията включва 140 заглавия, от които 35 на кирилица, 16 на латиница и 83 на арабски език, 2 интернет-източника. Съотношението между отделните глави е пропорционално. Това отговаря на необходимите изисквания за дисертационен труд за ОНС „доктор. Библиографията включва сериозен брой ресурси, сред които преобладават тези на арабски език, както може да се очаква. Оформлението отговаря на необходимите стандарти.

Темата и **постановката на цялостното проучване** са коректно формулирани. Целта, задачите и основната теза са насочени към проучване от историко-педагогически тип с насоки за съпоставка и заимстване от постижения и елементи на българското образование и с амбиция да се експериментират в девическото образование на Йемен. Съобразно с това е използвана и адекватна методика на изследване, като може да се открие социо-културен анализ на явленията в историческия процес, аналитичен, документален, сравнителен, историко-хронологичен метод и обобщение на проекции на български опит. В съответствие с това докторантът е осъществил историко-педагогически и теоретичен анализ с елементи на съпоставка подход на изследване, отразен в **съдържанието и структурата на дисертацията**. В първа и втора глави последователно се изясняват характеристиката на образователната система в Йемен след 1990 г.- сравнителен анализ между Северен и Южен Йемен, просветната политика в обединен Йемен, възможности и перспективи на усъвършенстване. Третата глава е посветена на тенденциите в развитието на девическото образование в тази страна - борбата с неграмотността, спецификата на девическото образование и учебно-техническите средства в девическите училища. В четвъртата глава се проследяват историко-педагогически акценти на системата на българското образование с оглед на първоначалното развитие и по-нататъшното усъвършенстването на девическото образование и системата на народно образование преди и след 1989 г.

Публикации на автора по темата на дисертацията

В период от 3 години (2013-2016) са направени 8 публикации по темата на дисертацията – 7 самостоятелни и 1 в съавторство(2013- 3 бр., 2014 – 2 бр. и 2016- 2 бр.). Една от публикациите е на руски език, 6 бр. – в издания на ЮЗУ „Н. Рилски”(две в Годишник, две в научни сборници от материали и от докторантски научен форум, две от научни конференции), 1 - в сп. „Времена”.

Представена е и статия извън списъка в автореферата, която има обем и съдържание на студия публикувана в сп. Педагогика № 9 от 2015 г. на тема „Образователната система в Йемен след 1990 г.(тенденции и перспективи)”. В нея е направено актуално и компетентно изложение на тенденциите и перспективите на развитие на образователната система в тази страна в последните десетилетия. Тази публикация, както и тази на руски език заслужава да се отбележат. Първата е издадена от официалното научно списание по педагогика у нас, а втората - от издателство на

чуждестранен университет (ФГБДУ ВПО на Хакаси държавен университет).
Последната е точно по темата - състоянието на образованието на девойките в Йемен.

Три от публикациите са посветени на образователната политика в Йемен, две – на ролята на жените в Исляма и йеменската културна история, една – на състоянието на образованието на девойките (на руски език), една – на учителката Нор Кадир. Една публикация, отпечатана в Годишник на ЮЗУ в съавторство е от по-общ характер – интродукция към идеите за всеобщ закон на педагогиката.

Авторефератът отразява сравнително адекватно най-съществените части и представя релевантно **приносите** от дисертацията. Те са групирани целесъобразно на теоретично равнище, с практическо и обществено-политическо значение. Приемам изцяло тяхната коректна формулировка като изразявам и виждането си, че биха могли да се изложат по-синтетично. Предлагам по-кратка формулировка по следния начин:

1. Осъществено е първото по рода си теоретико-аналитично и съпоставително историко-педагогическо проучване на девическото образование в Йемен, с което се прави съществен принос и в теорията и политиките за модернизация на образованието в духа на тенденциите и перспективите на XXI век.

2. Разработените идеи и препоръки за нов модел на девическо образование в Йемен за модернизирание на подготовката на йеменските жени и участие в активен граждански живот и съответни художествено-творчески изяви съобразно каноните на Исляма.

3. Резултатите от научното изследване допринасят за прецизиране на учебната документация за девическото образование в Йемен на всички равнища на образователната политика, което допринася за възникване и внедряване на нови национални идеи и собствени авангардни експерименти за традициите в тази страна.

4. Резултатите от сравнителното историко и теоретико-педагогическо изследване могат да имат конкретно обществено политическо значение и полза за вземане на бързи и целесъобразни управленски решения на равнище държавна политика в Йемен. Това се отнася не само по отношение на законотворчеството, управлението на образованието и методиките за обучение в девическите училища, но допринася и за промяна на отношението, преодоляване на стереотипи и предразсъдъци в общественото съзнание и за издигането на статуса и позицията на жената в обединен Йемен.

В **заключение** предлагам своето мнение, че представената дисертация отговаря на необходимите изисквания за присъждането на научната и образователна степен „доктор” в Област на висшето образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност Теория на възпитанието и дидактика, на Асма Ахмед Абдулла Кашнун- докторант редовна форма на обучение, ЮЗУ „Неофит Рилски”

Изготвил становището:

Проф. д-р Нели Бояджиева

04.10. 2016 г.